
МОДЕЛІ ОРГАНІВ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Роман ГАВРІК
Надія ДЕМЧИК

Відповідно до ст. 36 Конвенції ООН проти корупції кожна держава-учасниця забезпечує наявність органу чи органів або осіб, які спеціалізуються на боротьбі з корупцією за допомогою правоохоронних заходів. Такому органу чи органам забезпечується необхідна самостійність, щоб вони могли виконувати свої функції ефективно й без будь-якого негативного впливу. Такі особи або працівники такого органу або органів повинні мати відповідну кваліфікацію та ресурси для виконання покладених на них завдань.

Проведений аналіз антикорупційних інституцій в європейських країнах дає підстави зазначити, що є держави, в яких: не існує спеціально створених антикорупційних інституцій, а функції із запобігання та боротьби з корупцією делеговані правоохоронним та/або судовим органам (наприклад, в Нідерландах); в яких створена єдина антикорупційна інституція; в яких функціонує система антикорупційних органів державної влади (наприклад, у Німеччині, Франції, Фінляндії та Данії). Наприклад, у Франції такими органами є: Центральна служба запобігання корупції, Організація з боротьби проти відмивання грошей, Відділ з боротьби проти корупції при Управлінні боротьби проти економічних та фінансових злочинів, Центральна дирекція загального інформування, Комісія з фінансової гласності політичного життя, що контролює майнове становище парламентаріїв, Національна комісія з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій (наділена контрольними функціями), Центральна рахункова палата.

В Європі немає якоїсь єдиної моделі органу з протидії корупції. Зокрема, у публікації ОЕСР “Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей” 2007 року визначені три моделі таких спеціалізованих антикорупційних інституцій, які існують в Європі:

1) багатоцільові органи, які мають повноваження правоохоронних органів, а також здійснюють превентивні функції (Бюро із запобігання і боротьби проти корупції в Латвії, Спеціальна служба розслідувань у Литві, Національний центр по боротьбі з корупцією в Молдові);

2) спеціалізовані служби, управління та/або відділи з боротьби проти корупції у системі правоохоронних органів (Спеціальна прокурорська служба з припинення економічних злочинів, пов’язаних із корупцією в Іспанії, Центральне управління боротьби проти корупції в Бельгії, Національний антикорупційний директорат в Румунії, Управління з припинення корупції та організованої злочинності у складі Державної прокуратури Хорватії, Національне управління по боротьбі з мафією та відповідні управління при місцевих прокуратурах в Італії, Національне управління з розслідування і кримінального переслідування злочинів у сфері економіки і навколишнього середовища в Норвегії, Департамент внутрішніх розслідувань та спеціалізовані прокуратури по боротьбі з корупцією в Німеччині, Антикорупційний відділ в межах поліцейського Управління з боротьби з організованою злочинністю в Угорщині, у Республіці Словенія у структурі Генеральної прокуратури створена особлива група державних прокурорів, які спеціалізуються на боротьбі з окремими видами злочинності);

3) інституції із запобігання корупції, розроблення політики і координації (Комісія з координації діяльності у сфері боротьби проти корупції в Болгарії, Центральна служба із запобігання корупції у Франції, Антикорупційна служба моніторингу у Фінляндії, Антикорупційна моніторингова група в Албанії, Постійна комісія проти корупції на Мальті).